“Per Roma era molt important integrar Lusitània”

Entrevista a Rui Mataloto, arqueòleg

“Per Roma era molt important integrar Lusitània”

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Rui Mataloto és arqueòleg del municipi de Redondo, al sud de Portugal. Estudia la creació del món provincial romà a l'interior del sud-oest peninsular, a la Lusitània. Ha estat el tema sobre el qual ha parlat en el seminari internacional celebrat a l'ICAC el 30 d'octubre Les estratègies d'ocupació dels territoris conquerits a les províncies hispanes els segles II-I aC: primers assentaments de control i models d'implantació.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Centres la teva recerca en el sud de Portugal.
Sí, en aquest territori d'interior de l'Alto Alentejo, entre el Tajo i el Guadiana. M'interessa tot el procés històric de conquesa i integració al món romà. Té uns ritmes molt similars al sud d'Espanya, és a dir, la regió de la Bètica, el sud d'Extremadura i l'Andalusia occidental. Per això cal un treball de conjunt per entendre el procés que va de la província Ulterior a la creació de Lusitània, el 27 aC.

Què és clau per entendre aquest procés?
Cal conèixer el poder de Roma en aquest territori. Una cosa és el control romà del litoral del sud-oest peninsular, i una altra és l'interior, poc conegut.

Roma com es fa seu aquest interior?
Amb un seguit de petits assentaments, que permetien controlar i conèixer el territori. Això va permetre que a inicis de l'època d'August ja fundessin una nova província, Lusitània, com a reconeixement que era una zona amb peculiaritats pròpies.

Quines?
A diferència del litoral sud, no era dominat per grans *oppida*, sinó que hi havia petits nuclis de població. Estava allunyat del model social mediterrani. Per Roma sempre era més senzill tractar amb territoris que presentaven formes semblants a la seva organització, basada en ciutats i el seu *ager*.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

No era una zona fàcil, doncs.
No, i a més tenia la complexitat afegida que és on Sertori té el màxim suport. Roma comprèn que cal una nova estructura de població perquè s'integri al model més proper al seu. Per això a finals del segle I aC funda ciutats com *Augusta Emerita* (actual Mèrida), construeix vies i implementa el món provincial romà.

Com es va estructurant la Lusitània?
Hi ha una reorganització de la població a partir de dos nuclis, *Augusta Emerita*, a l'interior de la província i formada per veterans de guerra, i *Olisippo*, a la desembocadura del Tajo (actual Lisboa), i a partir d'un eix de comunicació entre ells. A més, hi ha la xarxa d'altres ciutats menors, com *Ebora* o *Pax Iulia* (actual Beja), creada com a colònia.

Com és l'eix entre *Augusta Emerita* i *Olisippo*?
Va de la zona del litoral i el Tajo, a l'interior, tocant al Guadiana. Jo estudio molts fortins a les vies de connexió entre el litoral i l'interior. Són vies ja romanes però també vies naturals de connexió, i encara avui hi passa l'autopista entre Lisboa i Mèrida.

Parlem d'aquests fortins.
Serveixen per preparar i reconèixer el territori. Són com punts avançats de tot el canvi que es vol fer al paisatge. Per això quan es consoliden les primeres vil·les, la ciutats, les vies i l'explotació "romana" de la terra, aquests fortins s'abandonen. Un dels assentaments que estudio és del 30-25 aC, i *Ebora* es funda el 27 aC, o sigui que és un procés coetani. Els

assentaments formen part del canvi que s'acabarà instaurant.

Inauguració del seminari, el 30 d'octubre, amb

Esther Rodrigo, coordinadora, i el director de l'ICAC.

Quin interès té Roma per aquesta zona de la península?

Un dels problemes de Roma és l'accés a la terra. Per això es funda *Augusta Emerita*, zona d'horta, a prop del riu.

Què és Lusitània dins l'Imperi?

Lusitània sempre va ser un problema gros per Roma, des del segle II aC amb les guerres sertorianes. Sertori es transforma en líder contra la "injustícia" de Roma, en líder d'una mena de possible independència. Per això després de les guerres sertorianes és tan important integrar aquesta zona. Ja amb Cèsar hi ha un programa dissenyat, però no és fins amb August que s'implanta realment, és a dir, quan el territori ja es coneix. Passen 20 anys entre el final de la guerra

civil entre Cèsar i Pompeu (49-45 aC) i la fundació de les primeres ciutats lusitanes.

Hi ha col·laboració entre arqueòlegs portuguesos i espanyols?
Els últims anys des de Portugal estem molt atens a què es fa aquí, sobretot a Catalunya. Les universitats de Lisboa i Barcelona, per exemple, tenen una relació estreta sobretot pel que fa al moment tardorepublicà. Els processos documentats a Catalunya són semblants als del sud de Portugal, amb la diferència que a Catalunya els romans s'apropien del territori entre 80 i 100 anys abans. De fet és on comença la conquesta peninsular, i per tant és un precedent i les dades noves ens ajuden a comprendre què va passar casa nostra.

Text i retrats: Carme Badia i Puig

Mapa: Rui Mataloto

Novembre del 2014

Notícies relacionades

Seminari sobre l'ocupació de la Hispània conquerida el 30 d'octubre

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)